Monarchia - podział i rodzaje monarchii

Monarchia - podział i rodzaje monarchii

Monarchia
W doktrynie zwykło się dzielić ustrój polityczny ze względu na legitymację władzy na republikę i monarchię. Z racji, że pojęciu republiki odpowiada zazwyczaj zakres nazwy państwo demokratyczne. W odróżnieniu od ustroju demokratycznego, definicja republiki kładzie nacisk na podmiotowym ujęciu sprawowania rządów. W tym rozumieniu, republiką jest państwem, w którym władzę wykonuje wybieralny organ. Jego kadencja musi być prawnie określona, podobnie jak zakres jego kompetencji. Organ taki może mieć charakter osobowy (system prezydencki) lub kolegialny (rząd).

Monarchia za to jest systemem rządów, w którym suwerenną władzę narodu reprezentuje monarcha (król, sułtan, cesarz). Reprezentacja ma zazwyczaj charakter dożywotni i dziedziczny (choć monarchia elekcyjna również jest możliwa). Najczęściej jednak nie ma ona charakteru absolutnego (pojęcie historyczne, szczególnie rozpowszechnione w XVII wieku w Europie), a monarcha dzieli swoją władzę z wybieralnym organem kolegialnym (parlamentem). Całość kompetencji persony nierzadko została również określona w najwyższym akcie prawnym. W związku z tymi przesłankami dziś mówi się o monarchiach parlamentarnych oraz konstytucyjnych. Dziś zazwyczaj rola monarchy została ograniczona do funkcji reprezentacyjnej i dotyczy krajów o głębokiej tradycji konserwatywnej. Niekiedy jednak władca oprócz roli ceremonialnej jest również arbitrem i posiada zamknięty katalog praw takich jak prawo łaski etc.

Dziś wymienia się około 30 państw o ustroju monarchicznym oraz kolejnych 20, które pozostając w unii personalnej z Wielką Brytanią uznają zwierzchność aktualnej królowej Elżbiety II.

Monarchie można podzielić ze względu na charakter (jak również i nazwę) na:

Królestwa i cesarstwa
Do tej grupy należy m.in. 7 państw europejskich. Są to:

" Szwecja z Karolem XVI Gustawem (król w tym kraju musi płacić podatki)

" Wielka Brytania z Elżbietą II z dynastii windsorko hanowerskiej

" Hiszpania z Janem Karolem I z dynastii Burbonów

" Belgia z Albertem II

" Dania z Małgorzatą II

" Norwegia z Haraldem V

" Holandia z królową Beatrix

Ponadto królestwa odnajdziemy na kontynencie azjatyckim (Tajlandia, Kambodża, Nepal, Malezja), w Afryce (Maroko) i na Bliskim Wschodzie (Jordania, Arabia Saudyjska). Jedynym funkcjonującym państwem o statusie cesarstwa jest Japonia z cesarzem Akihito.

Księstwa
Wśród europejskich, księstwami są: Andora, Lichtenstein, Luksemburg i Monako. Poza tym kontynentem księstwa nie występują.

Emiraty i sułtanaty
Są to monarchie występujące w kręgu kulturowym islamu np. na Bliskim Wschodzie. Emiratami są: Zjednoczone Emiraty Arabskie (federacja), Katar i Kuwejt. Sułtanatem nazywa się: Oman oraz Brunei.

Teokracje
Jedynym państwem o takim charakterze jest Watykan. Państwo, które błędnie utożsamia się z Państwem Kościelnym (choć dotyczą tegoż samego terytorium) jest formacją religijną na czele której stoi papież - aktualnie Joseph Ratzinger, pod imieniem Benedykt XVI.

Państwa uznające zwierzchność Korony Brytyjskiej
Jak zostało wspomnienie wcześniej, są to twory niepodległe i suwerenne, będące historycznymi koloniami Wielkiej Brytanii. Połączone są z Wielką Brytania unią personalną, co sprawia, że za ich najwyższą władzę uważa się Królową Elżbietę II. Do tego katalogu zaliczamy m.in.: Australię, Bahamy, Kanadę czy Nową Zelandię.